

این شرکت انجام شود. زیرمجموعه این هلدینگ می‌تواند شرکت‌های دولتی، شبه‌دولتی، خصوصی یا دانش‌بنیان باشد. حال در این بین هرچه وزن شرکت‌های خصوصی بالاتر رود، بیشتر به نفع صنعت هسته‌ای خواهد بود.

در کشوری مثل آمریکا مبحث انرژی تحت نظارت وزارت انرژی است که فقط بحث سیاست‌گذاری و راهبری را به عهده دارد و به فرض مقوله‌ای مثل پسمانداری هسته‌ای که حساس‌ترین حوزه پادمانی در کل دنیا را شامل می‌شود، توسط شرکت‌های خصوصی اداره می‌شود، چراکه آنها به این برآیند رسیده‌اند که بهره‌وری از آن شرکت خصوصی است اما در کشور ما برای موضوعاتی مثل نفت، برق یا انرژی هسته‌ای سه وزارتخانه و سازمان دولتی وجود دارد که علاوه بر سیاست‌گذاری، تصدیگری را هم در اختیار دارد. در حالی که باید به زیرمجموعه‌ها و شرکت‌های خصوصی واگذار شود.

بخش خصوصی باید خارج از سیستم دولتی ایجاد شود و خودش رشد کند تا درگیر رانت و فساد نشود. این پدیده همان واحدهای فناوری است که در این مرکز به وجود آمده و چشم‌انداز ما به این سمت و سوست که هم در بحث سوخت و هم توسعه نیروگاه‌ها و حوزه کاربرد پرتوها آن را توسعه دهیم. خاطرنشان کنم سال گذشته بالاترین رقم قرارداد شرکت‌های دانش‌بنیان از نظر ارزی، مربوط حوزه نیروگاهی و بیشترین تعداد قرارداد هم از آن حوزه سوخت بود.

۴ حضور شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه ایمنی هسته‌ای چگونه بوده و رویکرد نظام‌ایمنی هسته‌ای در مقابل به چه ترتیبی بوده؟

یکی از دغدغه‌هایی که همیشه شرکت‌های دانش‌بنیان دارند توافق‌آبادریکی از توافق‌نامه‌های اخیر هم به آن اشاره شده، بحث مجوزهاست که در اینجا پای نظام ایمنی هسته‌ای به میان می‌آید. مدتی که بنده در خدمت مرکز رسا بودم از جمله تلاش‌ها، ایجاد ارتباط مطلوب با نظام ایمنی بود تا مشکلات مجوز این شرکت‌ها برطرف شود. کم‌این‌که شرکت‌های مستقل طی جلسات مشترکی که با نظام ایمنی در مرکز برگزار می‌شد، سعی در رفع و تسهیل این‌گونه چالش‌ها داشتند. بی‌تردید رسیدن به یک زبان مشترک بین نظام و شرکت‌های دانش‌بنیان، کاری است که در مرکز رسا می‌تواند انجام شود. لذا رئیس محترم مرکز نظام ایمنی به عنوان عضو حقیقی در شورای پذیرش حضور دارد تا عملاً از نخستین مرحله مطلع و درگیر موضوعات مختلف شرکت‌ها شود و نهایتاً شرکت‌های دانش‌بنیان در مواقع نیاز از کمک نظام ایمنی بهره‌مند شوند.

۴ باتشکر از زمانی که در اختیار ما قرار داده‌اید، چنانچه نکته‌ای باقی‌مانده برای خوانندگان ما مطرح کنید.

در خاتمه تأکید می‌کنم بحث تجاری‌سازی فقط محدود به بخش دولتی یا صرفاً بخش خصوصی نیست و هر دو مدل باید پیش برود، چراکه صنعت هسته‌ای ذاتاً دانش‌بنیان است و سطح فناوری مورد استفاده در این صنعت بالاست و اساساً محصولات تولید شده حاصل دانش و فناوری است. بنابراین برای ورود به بازارهای بزرگ تجاری باید اصل فکرمان این باشد که از سهم دولت در این مسیر کاسته شود. این مسأله شاید برای برخی شرکت‌های دولتی در حال حاضر خوشایند نباشد، اما قطعاً به نفع کشور و آینده میهن اسلامی مان خواهد بود.

برای توسعه صنعت هسته‌ای به شکلی که در برنامه راهبردی طراحی شده راهی جز دخالت دادن بخش خصوصی نداریم که محل دخیل شدن آن هم مرکز رسا است

اما چالش مهم‌تری که در این حوزه وجود دارد، بحث مالکیت فکری است. یک سری واحدهای فناور هستند که اعضای آن کارمند پژوهشگاه هستند و ایده‌هایشان با سرمایه سازمان شکل گرفته و حالا می‌خواهند محصول و ایده‌شان از طریق بخش خصوصی و مرکز رسا تجاری‌سازی شود. لذا برای این‌که سهم‌ها مشخص شود، نیازمند تدوین آیین‌نامه بودیم که تهیه شد، اما این‌که فرهنگی ایجاد شود تا آنچه در بخش دولتی شکل گرفته به بخش خصوصی منتقل شود و بخش دولتی عواید و حق بهره‌مالکانه (Royalty) محصول دانش‌بنیان را دریافت کند، برای برخی که دیدگاه دولتی دارند، دشوار است.

یک سری قوانین و بحث‌های منع دخالت کارمندان دولت را داریم که در اینجا هم باید رعایت شود. البته قانون دانش‌بنیان، اعضای هیات علمی را از این مسأله مستثنای کرده است ولی این‌که این مقررات در سازمان چگونه اجرا شود، از جمله چالش‌های اصلی ما بود. دیدگاه آقای مهندس اسلامی در خصوص رفع چالش‌های پیش‌روی مرکز بسیار راهگشا بوده است.

۴ با توجه به موانع موجود، چه اقداماتی در سازمان برای رفع این چالش‌ها انجام شده است؟

آیین‌نامه مالکیت فکری و تجاری‌سازی در سازمان وجود دارد که چند سال پیش تدوین شده و برقرار است. قوانین بالادستی کشور هم مجوزهای لازم را داده است. ضمن آن‌که رئیس محترم سازمان یکی از شخصیت‌هایی است که در زمینه فناوری صاحب‌نظر است و وقتی توسعه خیلی از فناوری‌ها را در کشور ریشه‌یابی می‌کنیم، رد پای ایشان را در توسعه آن فناوری می‌بینیم. لذا با تجارب بسیار خوبی که در حوزه‌های مختلف داشته‌اند و دیدگاه حمایتی که در این رابطه دارند بسیاری از مشکلات این مرکز را به‌طور مستقیم و شخصاً رفع کرده‌اند. رئیس پژوهشگاه علوم و فنون هسته‌ای نیز نگاه مثبتی به بخش خصوصی دارند. هم در موضع حمایتی و بحث توافق‌نامه بسیار خوب پیش رفته‌اند و در موارد بسیاری مرکز رسا را برای پروژه‌های در حال اجرا انتخاب کردند که نشان از دیدگاه حمایتی این مقامات دارد.

۴ به نظر شما آیا مرکز رسا می‌تواند به زیست‌بوم (اکوسیستم) فناوری هسته‌ای تبدیل شود؟

مرکز رسا به عنوان متولی تجاری‌سازی محصولات فناوری هسته‌ای، این وظیفه را به عهده دارد. اصلاً زیست‌بوم فناوری و نوآوری هسته‌ای با مرکز رسا ایجاد شده و تا پیش از آن وجود نداشت. الان هم متولی توسعه آن مرکز رساست. ضمن آن‌که حوزه کاری مرکز صرفاً هسته‌ای نیست اما اهداف این است که مراجعان باید نیازهای صنعت هسته‌ای را برطرف کنند، چه در بازار و چه در توسعه محصول. بنابراین فقط محدود به حوزه هسته‌ای نبودیم به این معنا که صرفاً شرکت‌های پرتوی را حمایت کنیم.

۴ تا چه میزان می‌توان به ورود دانش‌بنیان‌ها به حوزه‌های مختلف صنعت هسته‌ای مثل سوخت و تأمین برق هسته‌ای یا توسعه نیروگاهی امیدوار بود؟

خیلی. هم‌اکنون خیلی از کارهایی که انجام می‌شود در حوزه سوخت است. بسیاری از اقدامات مرکز رسا مثل همین رویداد فن‌چالش در حوزه سوخت بوده. در بحثی مثل سوخت، ما شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای را داریم که هلدینگ محسوب می‌شود و قرار نیست تصدی‌گری همه موارد سوخت هسته‌ای توسط

فناوری که در مرحله پیش‌شتاب‌دهی و شتاب‌دهی پذیرش می‌شوند، در نظر گرفته می‌شود. یعنی واحدها به میزان اجاره‌ای که پرداخت می‌کنند، اعتبار دریافت می‌کنند یا مرکز این اعتبار را در حوزه ساخت نمونه اولیه محصول می‌دهد. البته این مورد تا زمان حضور بنده ابلاغ نشده بود و در مرحله بررسی‌های تخصصی قرار داشت. اعتبارات مرکز در قالب اقدامات صندوق نوآوری و شکوفایی است که در مراحل مختلف براساس موازین و نیازهای تعریف شده به شرکت‌های دانش‌بنیان تعلق می‌گیرد.

۴ چشم‌انداز مرکز رسا در سال‌های آینده چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا می‌توان به صادرات محصولات شرکت‌های دانش‌بنیان تحت حمایت این مرکز امید بست؟

بنده چشم‌انداز خوبی برای فعالیت این مرکز متصور هستم. زیرا با نگاه نوآورانه شکل گرفته و می‌خواهد بخش خصوصی را براساس برنامه‌ریزی‌های کلان کشور وارد حوزه هسته‌ای سازد. برای توسعه صنعت هسته‌ای به شکلی که در برنامه راهبردی طراحی شده، راهی جز دخالت دادن بخش خصوصی نداریم که محل دخیل شدن آن هم مرکز رساست. برای همین، نقش بسیار مهمی در صنعت و زیست‌بوم فناوری و نوآوری هسته‌ای کشور خواهد داشت. امیدوارم روزی مرکز رسا از طریق مالکیت فکری و بهره‌مالکانه ایده‌ها، پژوهشگاه را به جایگاهی برساند که دیگر نیازی به بودجه دولتی نباشد و حتی فراتر از آن کاری کنیم که سازمان انرژی اتمی هم وابستگی به بودجه دولتی نداشته باشد. قطعاً مرکز رسا به عنوان متولی تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان هسته‌ای و بخش خصوصی نقشی بی‌بدیل در آینده خواهد داشت. در برنامه راهبردی مرکز چهار هدف کلان تعیین شده که یکی از آنها تجاری‌سازی محصولات در عرصه بین‌المللی است. در این راستا نیز در چند نمایشگاه بین‌المللی از جمله اتم اکسپو روسیه شرکت کردیم و برای نخستین بار بود که محصولات هسته‌ای شرکت‌های دانش‌بنیان را در معرض دید عموم قرار دادیم. پیروآن با یکی دو شرکت روسی هم مذاکره انجام شد تا شرکیتی مشترک در رسا داشته باشند. البته این مرکز نیازمند زمان بیشتری است تا بتواند اقدامات بین‌المللی خود را در آینده توسعه دهد. بخش خصوصی هم انگیزه بسیار زیادی برای حضور در عرصه بین‌المللی دارد که یقیناً با اعمال سیاست‌ها و حمایت‌های بجا و مؤثر می‌تواند وارد بازارهای بین‌المللی شود. در اصل هدف آتی تبدیل مرکز رسا به هاب صادراتی است که توسط معاونت علمی و کریدور صادرات دنبال می‌شود.

۴ چالش‌ها و موانع پیش‌روی مرکز چیست و میزان همکاری و هم‌راهی‌های داخل و خارج صنعت هسته‌ای برای رفع این موانع چه مقدار بوده است؟

طبعاً هر پدیده نوینی با چالش‌های متعددی مواجه است. چالش اصلی این است که پژوهشگر و واحد فناور فکر می‌کنند به دلایل حفاظتی و امنیتی نمی‌توانند وارد فاز همکاری و بحث تجاری‌سازی در صنعت هسته‌ای شوند و برای ارتباط‌های بعدی با صنعت هسته‌ای دچار خودسانسوری می‌گردند. مرکز رسا برای رفع این چالش بر آن شد تا اقداماتی از جنس فرهنگ‌سازی انجام دهد و از بخش‌هایی که در شناخت به عموم مردم مؤثر بوده مثل اداره کل دیپلماسی عمومی و اطلاع‌رسانی سازمان کمک طلبید.